

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพการใช้หนังสืออ้างอิง ตลอดจนปัญหาและความต้องการในกานหนังสืออ้างอิง รวมทั้งการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ประเภทที่ให้อยู่ช่วยด้วยการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และประเภทที่คอยแบบสอบถาม ได้แก่ บรรณารักษ์ ครูอาจารย์ และนักเรียน ทั้ง ๒ ประเภทเป็นประชากรที่อยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน ๘๑๖ คน

แบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะคำถามเป็นแบบเติมคำ หรือข้อความสั้น ๆ ในช่องว่าง และแบบให้วงกลมบนมาตราประเมินค่า แบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาสาระอย่างเพียงพอ ตลอดจนเขตที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ คือ สอบถามสภาพและปัญหาการใช้หนังสืออ้างอิง ตลอดจนความต้องการในการปรับปรุงงานกานหนังสืออ้างอิง และการให้บริการตอบคำถามในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด ๘๑๖ ชุด และได้รับคืนมา ๗๘๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๒๕

สรุปผลการวิจัย

ก. ผลวิจัยจากข้อมูลขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและห้องสมุด

บรรณารักษ์ส่วนใหญ่ร้อยละ ๗๕.๐๐ มีวุฒิทางการศึกษาชั้น
ปริญญาตรี สำหรับวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์นั้น มีวุฒิปริญญาตรีและอนุปริญญา
วิชาบรรณารักษศาสตร์มากกว่าวุฒิอื่น รับผิดชอบงานด้านห้องสมุดอย่างเกี่ยว
ร้อยละ ๔๓.๗๕

ครูอาจารย์ส่วนใหญ่สอนวิชาสังคมศึกษาร้อยละ ๒๑.๓๓ และมี
อัตราการสอนระหว่าง ๑๕ - ๑๘ คาบต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐๐ ใช้
ห้องสมุด ๑ - ๓ ครั้งต่อสัปดาห์เป็นส่วนใหญ่

นักเรียน ศึกษาสัปดาห์ละเกิน ๓๐ คาบ มีร้อยละ ๗๒.๖๒ ใช้
ห้องสมุดค้นคว้าประกอบการ เรียนหมวดวิชาสังคมศึกษามากกว่าหมวดวิชาอื่น
คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๐๕ และใช้ห้องสมุดอย่างน้อยวันละครั้งมีร้อยละ ๔๐.๓๒
จุดประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือ สิ่งพิมพ์อื่น ประกอบบทเรียนมากกว่า
จุดประสงค์อื่น

ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๓.๗๕ มีสถานที่ตั้งเป็นห้อง
เฉพาะภายในอาคารเรียน มีขนาดระหว่าง ๒ ไร่ - ๓ ห้องเรียน เป็นส่วนใหญ่
คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๕ มีหนังสือระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ เล่ม เป็นส่วนใหญ่
ร้อยละ ๕๐.๐๐ เพียง ๖.๒๕ เปอร์เซนต์ ที่มีหนังสือเกิน ๒๐,๐๐๐ เล่มขึ้นไป
จำนวนที่นั่งมีระหว่าง ๔๑ - ๑๒๐ ที่นั่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐

ข. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หนังสืออ้างอิง

ตอนที่ ๑ การดำเนินงานด้านหนังสืออ้างอิง มีหนังสืออ้างอิง
ต่ำกว่า ๓๐๐ เล่ม ในห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๔๗.๕๐ และมีไม้ครบ
ทุกประเภท ประเภทที่ยังขาดมาก คือ บรรณานุกรมและครุขนิวารสาร หนังสือ
อ้างอิงประเภทที่ห้องสมุดโรงเรียนทุกแห่งต้องการให้มีเพิ่มขึ้น คือ อักษรานุกรม
ชีวประวัติ หนังสืออ้างอิง ๓ ประเภท ที่มีในทุกห้องสมุดแล้ว คือ พจนานุกรม

สารานุกรม และหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ผู้ทำหน้าที่จัดหาหนังสืออ้างอิง
คือ บรรณารักษ์เป็นส่วนใหญ่ หรือมีฉะนั้นก็ร่วมมือกันระหว่างบรรณารักษ์
ผู้ช่วยบรรณารักษ์ และหัวหน้าสายวิชาต่าง ๆ การจัดเก็บหนังสืออ้างอิง จัดเก็บ
แยกไว้ต่างหากทุกห้องสมุด ทำสัญญาสัญญากับโต๊ะไวท์หนังสืออ้างอิง และจัดหมู่ด้วย
ระบบ D.D.C. ทุกห้องสมุดเช่นเดียวกัน ส่วนบัตรรายการห้องสมุดร้อยละ
๘๘.๕๐ ทำไว้แล้ว และเรียงรวมไว้ในตู้บัตรรายการใหญ่

การบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า กำหนดนโยบายและให้
บริการโดยบรรณารักษ์เองเป็นส่วนใหญ่ การให้บริการให้ตลอดเวลาที่ห้องสมุด
เปิดทำการ มีผู้มาใช้บริการวันละประมาณ ๑ - ๒๐ คน เป็นส่วนใหญ่ ส่วน
เครื่องมือช่วยการค้นคว้า คือ บรรณานุกรมและกรรมนิวารสารไม่โกทำเลย
แต่ห้องสมุดส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๒.๕๐ มีการแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิงเป็นครั้งคราว
และบรรณารักษ์ร้อยละ ๗๕.๐๐ ประสงค์ให้มีการให้บริการตอบคำถามและช่วย
การค้นคว้านาน ๆ ครั้ง

การใช้หนังสืออ้างอิง บรรณารักษ์ใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาในการ
ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าเป็นอันดับแรก อีก ๓ ประเภทที่ใช้อย่างมาก คือ
หนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ พจนานุกรม และสารานุกรม หนังสืออ้างอิงที่
บรรณารักษ์ใช้น้อยในการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า คือ กรรมนิวารสาร
หนังสือรายปี และนามานุกรมตามลำดับ

การใช้หนังสืออ้างอิงของครูอาจารย์และนักเรียน การวิจัยครั้งนี้ได้
สำรวจเกี่ยวกับการรู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิงและการใช้หนังสืออ้างอิงบ่อย รวมทั้ง
ปัญหาการใช้หนังสืออ้างอิงและความต้องการในการปรับปรุง

การรู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิงสำหรับครูอาจารย์ พบว่า รู้จักวิธีใช้หนังสือ
อ้างอิงเฉพาะวิชาค่อนข้างมากกว่าประเภทอื่น รองลงมาเป็นพจนานุกรม ส่วน

นักเรียนรู้จักใช้พจนานุกรมมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมามีนักเรียนรู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา หนังสืออ้างอิงประเภทที่ครูอาจารย์รู้จักวิธีใช้ค่อนข้างน้อย และนักเรียนรู้จักวิธีใช้น้อย คือ นามานุกรม สรุปได้ว่า ไม่มีประเภทใดที่ครูอาจารย์และนักเรียนรู้จักวิธีใช้มากที่สุดหรือน้อยที่สุด

หนังสืออ้างอิงที่ใช้น้อย ผลการวิจัยพบว่า ครูอาจารย์ใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาในระดับค่อนข้างมาก และใช้นามานุกรมน้อย สำหรับนักเรียนใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา ค่อนข้างมาก เช่นเดียวกับอาจารย์ แต่ประเภทที่นักเรียนใช้น้อยมี นามานุกรม วรรณวิจารณ์ และหนังสือรายปี

ปัญหาที่ประสบ สรุปว่ามาจากหนังสืออ้างอิงและจากบริการทั่วไปของห้องสมุด แต่ระดับการประสบปัญหาอยู่ในระดับน้อย ถึงปานกลางเท่านั้น ไม่มีปัญหาใดประสบมากที่สุดหรือน้อยที่สุด ปัญหาที่มาจากหนังสืออ้างอิง สำหรับครูอาจารย์คือ ไม่มีหนังสืออ้างอิงเล่มที่ต้องการ ส่วนปัญหาที่นักเรียนประสบอันดับแรก คือ หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมีน้อย เกี่ยวกับการบริการทั่วไปของห้องสมุด ซึ่งมีผลต่อการใช้หนังสืออ้างอิงของครูอาจารย์และนักเรียน คือ ปัญหาเรื่องห้องสมุดเล็กเกินไปไม่สะดวกในการใช้

ความต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงเกี่ยวกับหนังสืออ้างอิง พบข้อสรุปว่าครูอาจารย์ต้องการให้ห้องสมุดจัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาให้มากขึ้น รองลงมาคือ ต้องการให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบ ซึ่งตรงกันข้ามกับนักเรียนที่ต้องการให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบ เป็นความต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงอันดับแรก รองลงมา คือ ให้ห้องสมุดจัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาให้มากขึ้น

ตอนที่ ๒ สรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้บริหารทุกคนเห็นความสำคัญของห้องสมุดและทุกคนให้ความสนับสนุนห้องสมุดตามกำลังความสามารถ

และงบประมาณที่มี การส่งเสริมให้ใช้ห้องสมุด โดยพยายามส่งเสริมทั้งครูอาจารย์ และนักเรียนให้ใช้ห้องสมุดมากขึ้น และในคานาหนังสืออ้างอิง ผู้บริหารทุกคน เห็นความสำคัญที่ควรจัดหนังสืออ้างอิงให้เป็นสัดส่วนโดยเฉพาะ และบรรณารักษ์ควร จัดหาหนังสืออ้างอิงเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ควรให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ คือ ครูอาจารย์และนักเรียน

อภิปรายผล

๑. การใช้หนังสืออ้างอิง สำหรับการให้หนังสืออ้างอิงย่อย พบว่า ทั้งครูอาจารย์และนักเรียนใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาค่อนข้างบ่อย แสดงว่า ทั้งครูอาจารย์และนักเรียนมีการค้นคว้าเฉพาะสาขามากขึ้น ซึ่งเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ ทำให้ครู อาจารย์และนักเรียนต้องศึกษามากกว่าในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งมากขึ้น เพราะใน หลักสูตรมีวิชาใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น ผลการวิจัยจึงพบว่าทั้งครูอาจารย์และนักเรียน ใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาบ่อยค่อนข้างมาก

เมื่อครูอาจารย์และนักเรียน มีการใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา มากขึ้น บรรณารักษ์ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ย่อมต้องใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชามากขึ้น เนื่องจากปัญหาที่มีผู้ถามในห้องสมุดโรงเรียน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตร การใช้หนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาในการ ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า จึงมีมากด้วย ความถี่ไปกับการใช้หนังสืออ้างอิง เฉพาะวิชาในการศึกษาค้นคว้าของครูอาจารย์และนักเรียน อีกประการหนึ่ง บรรณารักษ์มีหน้าที่แนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิง ประเภทใดที่ใช้อยู่ก็ได้รับการแนะนำให้รู้จักวิธีใช้อยู่ ผลที่เกิดขึ้น คือ ทำให้ผู้ใช้รู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิงประเภท ที่ใช้อยู่มากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยครั้งนี้ที่พบว่า หนังสืออ้างอิง ที่ครูอาจารย์และนักเรียนรู้จักวิธีใช้ค่อนข้างมาก มี ๒ ประเภท คือ หนังสืออ้างอิง เฉพาะวิชา และพจนานุกรม

๒. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หนังสืออ้างอิงที่ครูอาจารย์ และนักเรียน
 ประสมอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง ไม่มากที่สุดหรือน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม
 ปัญหาอันดับแรกที่ครูอาจารย์ประสมอยู่ คือ การไม่มีหนังสืออ้างอิงเล่มที่ต้องการ
 และปัญหาที่ครูอาจารย์เห็นว่า เป็นปัญหาน้อย คือ การไม่รู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิง
 แสดงว่าครูอาจารย์ส่วนมากใช้หนังสืออ้างอิงเป็น หรือรู้จักวิธีใช้หนังสืออ้างอิงก็
 ส่วนนักเรียนเห็นว่า หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดมีน้อย เป็นปัญหาอันดับแรก จะเห็น
 ได้ว่า ทั้งอาจารย์และนักเรียนคงประสมปัญหาการไม่ใ้หนังสืออ้างอิงตาม
 ความต้องการ การไม่มีหนังสืออ้างอิงเล่มที่ต้องการ เพราะหนังสืออ้างอิงมีน้อย
 และเพราะหนังสืออ้างอิงมีน้อย จึงไม่มีหนังสืออ้างอิงเล่มที่ต้องการ เป็นปัญหาที่
 เกี่ยวโยงกัน ปัญหาหนังสืออ้างอิงมีไม่พอกับความต้องการ จึงควรได้รับการแก้ไข
 โดยเร็ว สำหรับปัญหาที่เกี่ยวกับบริการทั่วไปของห้องสมุด ก็มีผลต่อการใช้หนังสือ
 อ้างอิงด้วย ปัญหาอันดับแรกที่พบเกี่ยวกับบริการทั่วไปของห้องสมุด คือ ห้องสมุด
 เล็กเกินไป ไม่สะดวกในการใช้ เมื่อผู้ใช้ไม่สะดวกในการใช้ ก็มีผลทำให้หนังสือ
 อ้างอิงมีการใช้น้อย ไม่มากเท่าที่ควร ปัญหาเรื่องห้องสมุดเล็กเกินไป ไม่สะดวก
 ในการใช้ เป็นปัญหาที่สอดคล้องกับความเห็นส่วนใหญ่ในการให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร
 โรงเรียนที่เห็นว่า ห้องสมุดโรงเรียนเล็กเกินไป ไม่เหมาะกับจำนวนนักเรียนซึ่งมี
 มาก ทำให้ไม่สะดวกในการใช้ห้องสมุด อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การใช้หนังสือ
 อ้างอิง สำหรับการศึกษาค้นคว้ามีไม่มากเท่าที่ควร

๓. ความต้องการให้ห้องสมุดปรับปรุงกันหนังสืออ้างอิง ข้อแรกที่ครู
 อาจารย์ ต้องการ คือ จัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาให้มากขึ้น รองลงมา คือ
 ต้องการให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบ ซึ่งตรงกันข้ามกับความต้องการ
 ของนักเรียน ที่ต้องการให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบ เป็นความต้องการ
 ข้อแรก ติดตามด้วย ความต้องการให้ห้องสมุดจัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาให้
 มากขึ้น จะเห็นว่าความต้องการทั้ง ๒ ประการนี้ เนื่องมาจากครูอาจารย์และ

นักเรียนมีหนังสืออ้างอิงไม่พอใช้ จึงต้องการให้จัดหาหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชาให้มากขึ้น เพื่อให้เพียงพอกับปริมาณการใช้ซึ่งมีมาก พร้อมกันนี้ ก็ต้องการให้จัดหนังสืออ้างอิงบนชั้นให้เป็นระเบียบ เพราะถ้าหนังสืออ้างอิงบนชั้นเรียงไว้สับสนก็จะทำให้ยุ่งยากในการค้นหาหนังสือที่ต้องการ

๔. จำนวนหนังสืออ้างอิง จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าจำนวนหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่ มีไม่พอกับจำนวนผู้ใช้และไม่ครบทุกประเภท เช่น เกี่ยวกั้งงานวิจัยของ เทพย์จันทร์ ศิริชุมแสง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เรื่อง การสำรวจหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดวิทยาลัยครูทั่วประเทศในปีการศึกษา ๒๕๑๓ ซึ่งพบว่า ห้องสมุดวิทยาลัยครูบางแห่งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีหนังสืออ้างอิงไม่ครบทุกประเภทและมีจำนวนน้อย และจากการศึกษา เรื่อง การใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนครั้งนี้ พบว่า หนังสืออ้างอิงประเภทที่ห้องสมุดโรงเรียนส่วนใหญ่มีอยู่แล้ว คือ พจนานุกรม สารานุกรม และหนังสืออ้างอิงทางภูมิศาสตร์ ส่วนหนังสืออ้างอิงที่ยังขาดอยู่มาก คือ บรรณานุกรมและกรณีวารสาร การที่ห้องสมุดขาดหนังสืออ้างอิงบางประเภทและมีมากในบางประเภท เนื่องมาจากการผลิตก๊วย พจนานุกรม เป็นหนังสืออ้างอิงที่มีในห้องสมุด เพราะมีผู้ผลิตออกมามาก ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ กิริเพชร สุวรรณะ ที่พบว่า หนังสืออ้างอิงที่มีจำนวนการผลิตสูงสุด คือ พจนานุกรม ห้องสมุดทุกแห่ง จึงมีหนังสืออ้างอิงประเภทพจนานุกรมอยู่มากบาง แอ่ยบาง ความสภาพของห้องสมุดการผลิตหนังสืออ้างอิงโดยไม่สำรวจความต้องการของผู้ใช้ทำให้มีหนังสืออ้างอิงมากในบางประเภท และมีผลมาถึงการใช้ของผู้ใช้ก๊วย ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ วรวิลักษณ์ ศาตะมัย เรื่องการผลิตและการใช้หนังสืออ้างอิงของไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่สำรวจพบว่า ผู้ผลิตหนังสืออ้างอิง ไม่มีการสำรวจความต้องการของผู้ใช้ก่อน จึงทำให้หนังสืออ้างอิงบางประเภทมีมาก ซึ่งมีผลมาถึงผู้ใช้ก๊วย

๕. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เนื่องจากบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนต้องทำหน้าที่ทุกอย่างในห้องสมุด และบางที่ต้องสอนด้วย จึงไม่มีเวลาทำงานด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าอย่างเต็มที่ ฉะนั้นงานต่าง ๆ ด้านนี้ เช่น การจัดแยกหนังสืออ้างอิง และแผนกบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าออกเป็นอีกแผนกหนึ่งต่างหาก เครื่องมือช่วยการค้นคว้า คือ **บรรณานุกรม** และ **ครรชวีวารสาร** บรรณารักษ์ไม่ไถ่ทำเลย ทำให้เกิดปัญหาในการใช้หนังสืออ้างอิงบางประเภทไม่เป็น การแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิงก็ทำได้เพียงครั้งคราวเท่านั้น งานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ต้องอาศัยบุคลากรที่มีวุฒิทางวิชาชีพนี้มาโดยตรง พร้อมทั้งต้องมีเวลาเพียงพอในการให้บริการ ตลอดจนเครื่องมือในการให้บริการตอบคำถาม คือ หนังสืออ้างอิงเป็นส่วนใหญ่ ต้องมีปริมาณมากพอ จึงจะสามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ถึงแม้จะขาดทั้งหนังสือและบุคลากร ห้องสมุดโรงเรียนก็จัดให้มีบริการด้านนี้ โดยทำรวม ๆ ไปกับบริการด้านอื่น เพราะในห้องสมุดโรงเรียน บรรณารักษ์ต้องรับผิดชอบงานทุกอย่างในห้องสมุด ไม่สามารถแยกเป็นบรรณารักษ์บริการตอบคำถาม บรรณารักษ์จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ เหมือนในห้องสมุดขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่งานด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าไม่มีการเก็บบันทึกสถิติไว้ จึงมองดูเหมือนว่า ไม่มีบริการนี้ในห้องสมุดโรงเรียน ทั้ง ๆ ที่บรรณารักษ์ก็ปฏิบัติงานในหน้าที่บรรณารักษ์ตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าอยู่ทุกวัน จึงควรที่บรรณารักษ์ในห้องสมุดโรงเรียน จะได้จัดทำงานด้านนี้ให้มีระเบียบแบบแผนโดยมีการประชุมปรึกษาหารือกันวางกฎเกณฑ์ต่าง ๆ แกไขปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้อง เพื่อให้งานบริการตอบคำถามเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอเสนอแนะ

ก. ขอเสนอแนะแก่บรรณารักษ์

๑. จำนวนหนังสืออ้างอิง

บรรณารักษ์ควรหาทางจัดซื้อหนังสืออ้างอิงไว้ในห้องสมุดโรงเรียนให้มากขึ้นตามความต้องการของผู้ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสืออ้างอิงเฉพาะวิชา ซึ่งครูอาจารย์และนักเรียนต้องการมาก รวมทั้งหนังสืออ้างอิงประเภทที่ห้องสมุดยังขาดอยู่มาก เช่น บรรณานุกรม นามานุกรม วรรณวิจารณ์ เป็นต้น

๒. การดำเนินงานด้านหนังสืออ้างอิง เพื่อให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า

๒.๑ บรรณารักษ์ควรหาทางร่วมมือกันจัดทำบรรณานุกรมมาตรฐานสำหรับหนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียน เพื่อจะได้ใช้เป็นคู่มือในการจัดทำหนังสืออ้างอิงที่ดีและเหมาะสมไว้ในห้องสมุดโรงเรียน

๒.๒ บรรณารักษ์ควรหาเวลาและโอกาสแนะนำวิธีใช้หนังสืออ้างอิงทุกประเภทแก่ผู้ใช้ห้องสมุด เพื่อให้ได้รับประโยชน์เต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นามานุกรม บรรณานุกรม วรรณวิจารณ์ หนังสือรายปี ซึ่งมีผู้รู้จักวิธีใช้น้อย และมีปริมาณการใช้น้อย

๒.๓ ควรมีการจัดทำบรรณานุกรมและวรรณวิจารณ์ช่วยในการค้นคว้าวิชาต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสะดวกในการศึกษาค้นคว้า

๒.๔ ควรมีการเก็บสถิติเกี่ยวกับการให้บริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้า เช่น รวบรวมคำถาม คำตอบที่มีผู้มาถาม เพื่อไว้ใช้เป็นคู่มือในการค้นหาคำตอบในคราวต่อไป

๒.๕ ควรจัดงานบริการตอบคำถาม และช่วยการค้นคว้าให้เป็นบริการที่ทันสมัย มีคุณค่า และสามารถอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ โดยหาทางเพิ่มกำลังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง เพื่อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการให้บริการตอบคำถาม กึ่ง หนังสืออ้างอิงเป็นส่วนใหญ่ไว้ให้พร้อม เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดอย่างเต็มที่

๓. ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน

๑. ผู้บริการควรหาทางขยายเนื้อที่ห้องสมุดโรงเรียนให้กว้างขวางขึ้น เพื่อสะดวกในการใช้ของครูอาจารย์และนักเรียน ซึ่งจะมีผลมาถึงการใช้หนังสืออ้างอิงด้วย

๒. ผู้บริหารควรหาทางสนับสนุนให้มีบุคลากรในห้องสมุดเพิ่มขึ้น เพื่อรับผิดชอบงานด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยเฉพาะ เพื่อให้งานบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยผสมผสาน

๓. ผู้บริการควรหาทางช่วยเหลือเรื่องงบประมาณในการจัดหาหนังสืออ้างอิงให้มากขึ้นกว่านี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อสำรวจการใช้หนังสืออ้างอิง ตลอดจนปัญหาและความต้องการในการปรับปรุงงานด้านหนังสืออ้างอิงเฉพาะในห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนกลาง เท่านั้น การวิจัยงานด้านนี้จะสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ถ้ามีการสำรวจการใช้หนังสืออ้างอิงในห้องสมุดโรงเรียนในชั้นอนุบาลด้วย และการใช้หนังสืออ้างอิงของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นบ้าง เพื่อทราบปัญหาและความต้องการ ที่จะนำมาปรับปรุงงานด้านนี้ให้ก้าวหน้าและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน